

За помагане на *скотовъдството* земствата сж наблягали да се свикне населенаето да подържа изкуствени ливади, за което сж продавали сѣмена, подържали сж обществени жребци, бикове и пр., за което доста крупни суми сж били асигнувани, напр. въ Курската губерния въ 1903 г. — 20,600 рубли.

Естествено е, че земствата, които най-добрѣ знаятъ нуждитѣ на народната маса, виждаха, какво всички тия имъ усилия биха могли да доведатъ поне до удовлетворителни резултати, ако населението би имало силитѣ да реагира на тия мѣроприятія. Ето защо още отъ началото тѣ широко поставиха въпросътъ за *селския кредитъ*.

Съ него тѣ се стрѣмѣха: 1) да спомагатъ на малоземенното население да си купува земя; 2) да имъ доставятъ въ почекъ орждия и машини; 3) най-послѣ да имъ доставятъ евтинъ личенъ кредитъ и т. н. Въ послѣдно врѣме въ много губернии е разпространено даването на краткосрочни заеми подъ залогъ на зърненитѣ храни и нѣкои други земеделски продукти — така нарѣченитѣ земски ламбарди. Въ областта на селския кредитъ земствата се държатъ и досега о принципа за *децентрализацията* му. Централизиранитѣ кредитъ всѣкога е по-трудно достъпенъ за слабо кредитоспособнитѣ, каквито сж поголовно рускитѣ селяни, а отъ друга страна той никога не би билъ леснонаправляванъ, понеже централната властъ всѣкога ще му опрѣдѣля района на дѣйствие,

И наистина, земствата останаха излѣгани въ своитѣ надежди отъ устроения въ 1882 г. въ Петербургъ Крестѣянскіи банкъ, който помимо правителството нищо почти не може да прѣдприеме. Затова тѣ сж били всѣкога съ малки изключения за взаимно-спомагателни каси и сдружавания, които даватъ най-традионаленъ и брѣзъ кредитъ.

Не по-малко земствата сж се старали да получатъ възможности да гарантиратъ посѣвитѣ отъ всѣкакви стихии, като: пожари, неурожаи, градушка, скакалци, брѣмбари и др., а така сжщо и добитъкътъ отъ епизоотии. Тѣ сж искали да имъ се допустне да въведатъ *взаимното застрахуване*, което макаръ отъ начало отказвано, въ 1890 г. е допуснато отъ правителството.

Най-важното обаче завоевание въ тая областъ — помощ на селското ступанство — и което е имало прѣцедентно значение и въ много други отношения, е извоюваното отъ земствата право да се събиратъ прѣдставителитѣ на съсѣднитѣ земства на „*сельско-хозяйственный бесѣди*“ за обсжждане необходимитѣ мѣрки за покрѣпчане на общи нужди и прѣдупрѣждение на общи опасности. Едва ли ще бжде погрѣшно ако кажемъ, че въ настояще врѣме въпросътъ за уредбата на дребния кредитъ е оня, съ който земствата най-много се занимаватъ. Стрѣмлението на земствата (губерн.) е да съединятъ до себе всичкитѣ свои кредитни операции въ едно учреждение за цѣлата губерния, подъ названието ли земскій банкъ, или земская касса малкото кредити, които да кредитиратъ и основаватъ взаимно-спомагателни сдружения въ всѣко почти селение въ губернията. Така напр. Пермското земство устроява такава земска каса за дребния кредитъ отведнажъ съ 509,000 р. оборотенъ капиталъ,